

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Σχολή Οικονομικών & Πολιτικών Επιστημών

Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης & Δημόσιας Διοίκησης

Ευρωπαϊκή Οικονομία

Νίκος Κουτσιαράς

σε συνεργασία με την Ειρήνη Τσακνάκη

Πηγές- Βιβλιογραφία

- Aldcroft, D. H. (2007), *Ευρωπαϊκή Οικονομία*, Αλεξάνδρεια, Αθήνα
- Berend, I. T. (2009), *Οικονομική Ιστορία του Ευρωπαϊκού 20ού Αιώνα*, Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα
- Eichengreen, B. (2007), *Η Ευρωπαϊκή Οικονομία μετά το 1945*, Αλεξάνδρεια, Αθήνα
- Hobsbawm, E. (2006), *Η Εποχή των Άκρων: Ο Σύντομος Εικοστός Αιώνας 1914-1991*, Θεμέλιο, Αθήνα

Κεντρικός σχεδιασμός και σοσιαλιστική οργάνωση στην ανατολική Ευρώπη

- Η ιδιοκτησία των μέσων παραγωγής
- Η λειτουργία του οικονομικού σχεδιασμού
- Η κατανομή των πόρων και η διανομή του εισοδήματος
- Εμπόριο και οικονομική συνεργασία
- Μεταρρυθμίσεις και «μοντέλα» σοσιαλιστικής διαχείρισης
- Δυναμική αναποτελεσματικότητα – και η θανάσιμη ματαιοδοξία του σοσιαλιστικού κράτους

~οι σοσιαλιστικές οικονομίες της Αν. Ευρώπης~

Οι επτά σοσιαλιστικές οικονομίες της Ευρώπης, πλην της ΕΣΣΔ....

Η ιδιοκτησία των μέσων παραγωγής

Ανατολική Ευρώπη

Τα πρώτα χρόνια μετά τον πόλεμο, σημαντική ιδροιδάδεια για την ανάληψη της ιδιοκτησίας των μέσων παραγωγής από το κράτος

→ Αρχικά, ιδροιδάδεια για εδικοιδόηση της βιομηχανίας - Μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 60 και ιδρά τις διαφοροιδήσεις μεταξύ των χωρών, τα μεταλλεία & ορυχεία, η αγροτική οικονομία, η βιομηχανία, οι μεταφορές, το εμπόριο και οι χρηματοοικονομικές δραστηριότητες είχαν κοινωνικοιδηθεί και λειτουργούσαν υπό κρατικό έλεγχο.

Μέσα παραγωγής: Μέσα & αντικείμενα που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών, μπορεί να περιλαμβάνουν υποδομές, φυσικό κεφάλαιο, εργαλεία κλπ

Η λειτουργία του οικονομικού σχεδιασμού

Έμφαση στον κρατικό σχεδιασμό

όλες οι αποφάσεις λαμβάνονταν κεντρικά (Γραφείο ή Επιτροπή Κρατικού Σχεδιασμού), αν και με διαφορές από χώρα σε χώρα. Ωστόσο, σε όλη τη δεκ. του 1970, οι μεγάλες οικονομικές μεταβλητές καθορίζονται από τις αρχές του κεντρικού σχεδιασμού.

Έννοιες - χαρακτηριστικά:

επεκτατική ανάπτυξη, ποσοτικοί στόχοι, βαριά βιομηχανία, πολεμική οικονομία

Η κατανομή των πόρων & η διανομή του εισοδήματος

- Παρά τη ραγδαία οικονομική ανάπτυξη –τα επίπεδα του εισοδήματος και των μισθών, πολύ κάτω από εκείνα του δυτικού κόσμου.
- Βελτίωση βιοτικού επιπέδου, όμως οι πραγματικοί μισθοί σημαντικά κατώτεροι από την αύξηση του εθνικού εισοδήματος.
- Επιπλέον δυσκολίες εξαιτίας έμφασης στην αποταμίευση, περιορισμένων δυνατοτήτων επιλογής προϊόντων, συχνών ελλείψεων αγαθών & συνακόλουθη ανάγκη διανομής με δελτίο.
- Επαγγελματική εξασφάλιση, δωρεάν προσφορά κοινωνικών υπηρεσιών & οικονομική ισότητα (πχ μείωση μισθολογικών ανισοτήτων μεταξύ αμοιβών αγροτικού τομέα & βιομηχανικής εργασίας, ενώ κερδισμένοι και οι κατώτατα αμειβόμενοι/ ανειδίκευτοι).

Εμπόριο & οικονομική συνεργασία

Παρά την ίδρυση της ΚΟΜΕΚΟΝ το 1949 -> ένδειξη ύπαρξης βούλησης για συνεργασία & την ολοκλήρωση...

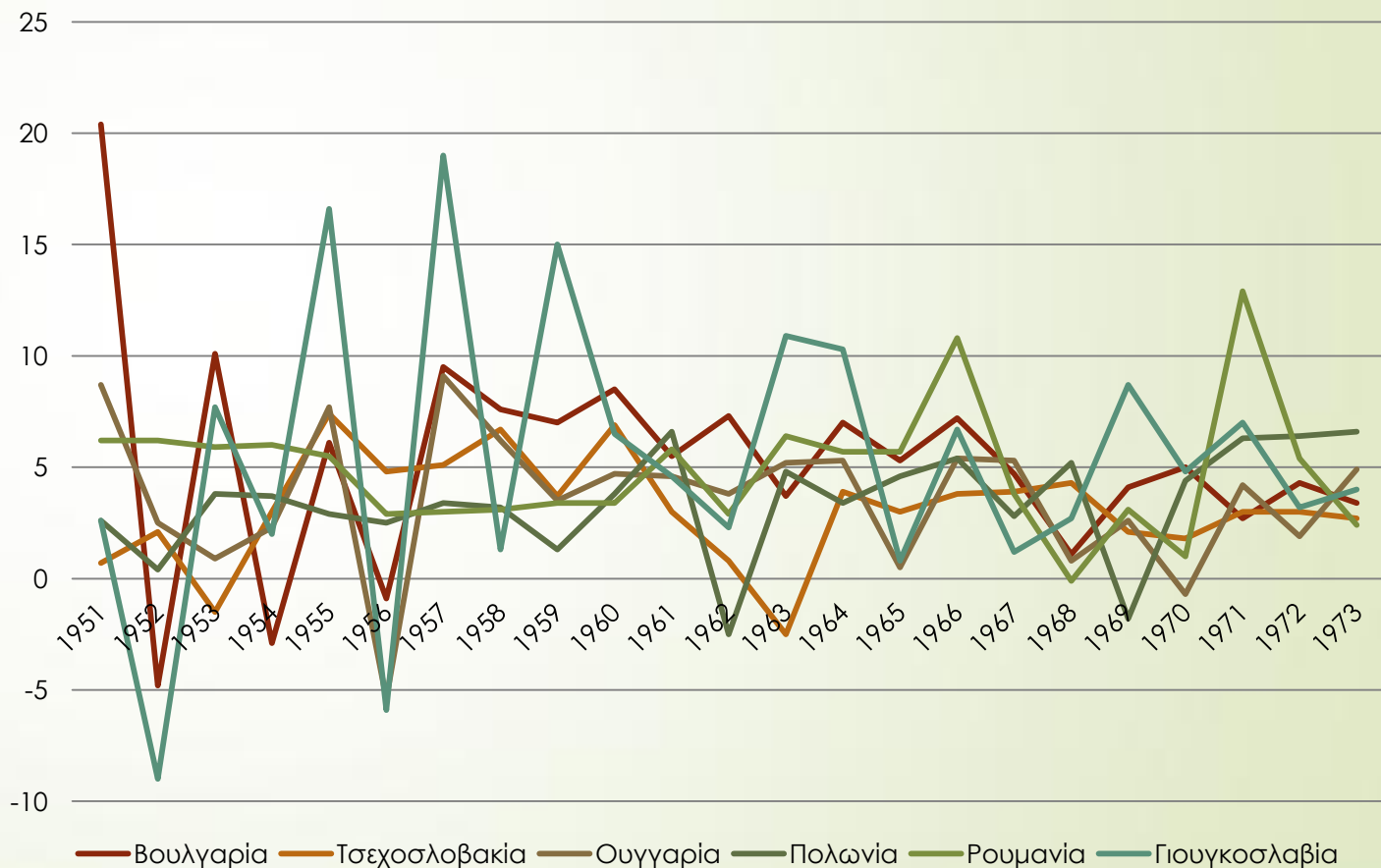
...τα πρώτα μετά τον πόλεμο χρόνια, αιδουσία στενών εμπορικών σχέσεων ακόμη & μεταξύ των βορραητικών χωρών:

- i) αρνητικό κλίμα & εξατίας των ανακατακτών ιδληρωμών στη Σοβιετική Ένωση
- ii) αντιλήψεις περί οικονομικής αυτάρκειας & άρα, αυστηρός έλεγχος εξαγωγών & οι εξαγωγές, δυόια.

Στη διάρκεια του δεύτερου μισού της δεκαετίας του 1950, εξωτερικές σχέσεις με Ανατολή αλλά και Δύση -> βελτίωση Μεγαλύτερη ενότητα στο βορραητικό στρατόπεδο (συμφωνία 1962) & χαλάρωση του αυστηρού ελέγχου στις εμπορικές δραστηριότητες!

~ενδεικτικά: ρυθμός ανάπτυξης χωρών Αν. Ευρώπης~

Βουλγαρία	Τσεχοσλοβακία	Ουγγαρία	Πολωνία	Ρουμανία	Γιουγκοσλαβία
20,4	0,7	8,7	2,6	6,2	2,6
-4,8	2,1	2,5	0,4	6,2	-9,0
10,1	-1,5	0,9	3,8	5,9	7,7
-2,9	3,0	2,3	3,7	6,0	2,0
6,1	7,4	7,7	2,9	5,5	16,6
-0,9	4,8	-5,4	2,5	2,9	-5,9
9,5	5,1	9,1	3,4	3,0	19,0
7,6	6,7	6,2	3,2	3,1	1,3
7,0	3,7	3,5	1,3	3,4	15,0
8,5	6,9	4,7	3,8	3,4	6,5
5,5	3,0	4,6	6,6	5,8	4,6
7,3	0,8	3,8	-2,5	2,9	2,3
3,7	-2,5	5,2	4,8	6,4	10,9
7,0	3,9	5,3	3,4	5,7	10,3
5,3	3,0	0,5	4,6	5,7	0,8
7,2	3,8	5,4	5,4	10,8	6,7
4,7	3,9	5,3	2,8	3,8	1,2
1,1	4,3	0,8	5,2	-0,1	2,7
4,1	2,1	2,6	-1,8	3,1	8,7
5,0	1,8	-0,7	4,4	1,0	4,8
2,7	3,0	4,2	6,3	12,9	7,0
4,3	3,0	1,9	6,4	5,4	3,2
3,4	2,7	4,9	6,6	2,4	4,0

Πηγή: Maddison

Μεταρρυθμίσεις & «μοντέλα» σοσιαλιστικής διαχείρισης

Αιτία : επιβράδυνση ρυθμών
ανάπτυξης &
παραγωγικότητας.

Αλλαγές στο σχεδιασμό κ στη
διαχείριση της οικονομικής
δραστηριότητας

Κίνητρα που συνδέονται με την
αγορά σε επιχειρήσεις &
εργαζομένους

Αλλαγές στον τρόπο
χρηματοδότησης των
επενδύσεων

Χαλάρωση περιορισμών στην
ιδιωτική πρωτοβουλία

Δυναμική αναποτελεσματικότητα & η θανάσιμη ματαιοδοξία του σοσιαλιστικού κράτους

- Επεκτατικό μοντέλο ανάπτυξης → μακροπρόθεσμα αρνητικά αποτελέσματα.
- Σοσιαλιστικές επιχειρήσεις → ανεπαρκής ενσωμάτωση των υπάρχουσών τεχνολογιών & μηδενικές καινοτομίες.

